

NEUDÁLOSTI A ŽENSKÁ AKADEMICKÁ KARIÉRA.

ROZHOVOR IVY ŠMÍDOVÉ S LIISOU HUSU

Profesorka Liisa Husu je finskou socioložkou a badatelkou v oblasti genderových studií. Ve výzkumu se zaměřuje na analýzy genderu v akademickém prostředí, na vědu a produkci poznání. Je intenzivně zapojena v evropských a mezinárodních projektech jak výzkumu, tak vývoje politik v této oblasti. Je profesorkou genderových studií na Univerzitě Örebro ve Švédsku a spoluředitelkou centra GEXcel (dříve Center for Gender Excellence), nyní International Collegium for Advanced Interdisciplinary Gender Studies – Mezinárodního kolegia pro pokročilá transdisciplinární genderová studia, centra tří univerzitních genderových pracovišť ve Švédsku, a také je přidružena k oddělení managementu a organizace v Hankenské škole ekonomiky v Helsinkách ve Finsku. Předtím, mezi lety 1981–1995, pracovala ve finské vládě jako vyšší poradkyně a národní koordinátorka ženských studií ve státním aparátu pro genderovou rovnost. Byla aktivně zapojená jakožto expertka do různých mezinárodních, skandinávských a národních iniciativ věnujících se genderové rovnosti ve vědě a v akademickém prostředí od raných 80. let, například do aktivity v EC Ženy ve vědě, jako zpravodajka pro expertní EC reportáž Genderová výzva ve financování výzkumů (2009), jako partnerka v projektech EU FP6 a EU FP7, týkajících se genderu ve vědě (PROMETEA, ADVANCE, genSET, genPORT). Je zakládající členkou Evropské platformy ženských vědkyň (EPWS) a nadále pracuje v její radě. Jako moderátorka Evropské sítě pro genderovou rovnost ve vyšším vzdělání přispěla k organizování sedmi evropských konferencí pro genderovou rovnost ve vyšším vzdělání. Její publikace zahrnují knihy *Hard Work in the Academy* (1999), *Sexism, Support and Survival in Academia* (2001), *Science, Knowledge and Gender* (finsky, 2005), *Leadership through the Gender Lens* (2010) a různé další články a kapitoly knih. Byla oceněna Cenou rovnosti Univerzity v Helsinkách a cenou Maikki Friberg v roce 2009.

Iva Šmídová: *Jaké jsou v současnosti projekty, na kterých pracujete?*

Liisa Husu: Jeden z posledních velkých projektů je financován z Evropské unie a je založen na výzkumu a poznání v politice. Jeho cílem je vybudovat evropský portál pro genderová a vědecká témata, široce pojatý, který by mohl sloužit různým činitelům napříč Evropou a dál ve výzkumu, politice a dalších činnostech. Je to opravdu velký projekt, jmenuje se GenPort¹ a náš tým je pouze jednou z jeho součástí. Je založen na intenzivní mezinárodní spolupráci a je koordinován z Barcelony Katalánskou otevřenou univerzitou. Významně se na něm podílejí také týmy z Itálie, Slovenské republiky, Španělska, Německa a Švédska. Cílem je

vytvořit jeden vstupní bod, kde by mohli snadno najít informace – velmi podrobné informace a relevantní dokumenty – lidé, kteří se zajímají o výzkum genderu ve vědě, v technologiích spojujících gender a vědu a v inovacích, a rovněž zástupci organizací, které se snaží prosazovat genderovou rovnost ve vědě a ve vědeckých organizacích a pokoušejí se o nejrůznější typy projektů a činností. Na tomto portálu mohou rovněž propagovat svou činnost a vytvářet transnárodní komunitu, což je cílem tohoto projektu. A mým úkolem je přinést do projektu vědeckou expertizu, kterou mám v oblasti genderu a vědy a genderu v akademickém prostředí, ale i zkušenosti s politikou, a přispět k výstavbě tohoto konsorcia a portálu tak, aby byl dobře organizován a odpovídal potřebám výzkumníků, politických činitelů a jiných zájmových stran.

Iva Šmídová: *Vím, že se věnujete projektům, které se týkají genderu, vědy a žen ve vědě. Co je pro Vás klíčovým feministickým problémem nebo otázkou v oblasti Vašeho výzkumu a Vašich projektů?*

Liisa Husu: Ano, pracuji opravdu hodně v základním výzkumu v oblasti genderu a vědy a genderu v akademii, ale stejně tak neustále pracuji na rozvoji politik, snažím se prosadit cesty, jak předat poznání z výzkumu do politiky – tj. jak předávat informace a poznání, které vytváříme v oblasti výzkumu genderu a vědy, do pole politiky, k těm, kteří formují oblast vědy na národní, evropské nebo širší úrovni, a k jejich specifickým vědeckým organizacím. Takže to je jedno stále se opakující téma a velká otázka, která se znovu a znovu objevuje v průběhu mé vědecké kariéry. Když se podívám trochu do minulosti, po desítky let bylo téma genderu a vědy rámované jako téma žen, tedy jako problém nás žen, proč ženy dělají nebo nedělají tohle, proč ženy dělají nebo nedělají tamto, proč nejsou více motivovány, proč nejsou více úspěšné, co je s nimi špatně – zdálo se, že je zde nějaký problém se ženami. Tím se ten problém rámoval. A lékem bylo samozřejmě napravit ženy nebo se pokusit, aby si ženy vyřešily své problémy nebo aby se změnily. Ale tohle rámování jak výzkumu, tak politiky se postupně měnilo, těžiště zájmu se v obou směrech od pozdních 90. let výrazně změnilo. Ne všude, ne ve všech organizacích, ale jaksí na globální scéně a v nejpokročilejších organizacích, v nejpokročilejších výzkumech.

Takže otázka, která se klade v současnosti, je: Co se odehrává, že se organizacím nedaří vytvářet genderově vyvážené prostředí? Co organizace dělají, že produkují a reprodukují genderové rozdíly a nerovnosti, a jenom zřídka kdy je zpochybňují? Takže těžiště se posunulo více k odhalování

přístupu organizací, více k tomu, co dělají vedoucí, co dělají gatekeeperi (správci a strážci u vstupní brány) ve vědě pro zamezování, blokování nerovnosti, pro zlepšování genderové rovnosti anebo lepší genderové vyváženosti. To je velký, důležitý krok, a myslím si, že naprosto nutný. Můžeme se samozřejmě podívat na jednotlivé ženy, na to, co dělají, ale současně se musíme zaměřit na širší otázku genderu a vědy tak, aby se dívala na úroveň organizací, na hráče, na procesy a jednání v organizacích.

Iva Šmídová: *Rovněž jste iniciovala a podílela se na několika komparativních evropských studiích. Vidíte v různých evropských regionech nějaký trend týkající se institucionalizovaného přístupu k genderu nebo potenciálu organizací ke změně nebo proti změnám?*

Liisa Husu: Nepochybně, jsou tady zjevně určitá centra aktivity, a pak jsou tady oblasti, kde se nic neděje a kde je jenom malý zájem. Nebo je v nich možná pár oblastí, kde nějaký zájem trochu je. Ale dá se říct, že Evropu můžeme rozdělit do regionů, které jsou v této oblasti proaktivní, a regionů, které jsou řekněme méně proaktivní, máme-li být zdvořilí. A já bych řekla, že nejvíce proaktivní jsou skandinávské země, zejména Norsko a Švédsko, Velká Británie do určité míry a německy mluvící část Evropy: Německo, Rakousko a Švýcarsko. V těchto krajinách se toho děje mnoho, dělá se množství výzkumů a mnoho organizací se zabývá prosazováním genderové rovnosti – od výzkumných rad přes univerzity, organizace rektorů a tak dále. A pak je tady středovýchodní Evropa, Francie, Řecko, v těchto oblastech se toho děje pouze velmi málo.

Iva Šmídová: *Kde vidíte kořeny těchto rozdílů, jak byste vysvětlila, proč Francie, středovýchodní Evropa a Řecko spadají do stejné skupiny?*

Liisa Husu: Jednou linií vysvětlení je obecný společenský kontext. Dívala jsem se na Index genderového rozdílu (*Gender gap index*) Světového ekonomického fóra (*World Economic Forum*), který hodnotí vlastně všechny světové země podle toho, jak se jim povedlo zmenšit tzv. genderový rozdíl (*gender gap*) ve vzdělání, v pracovním životě, v politice, ve vedoucích pozicích a vedoucích postaveních v organizacích, ve zdraví; tedy je to něco jako širší společenský pohled a státy byly hodnoceny na tomto základě, ne na základě toho, jak bohaté jsou, kolik zdrojů vlastní, ale na základě toho, jak rovnoměrně jsou tyto zdroje rozděleny mezi ženy a muže. A je zjevné, že země, které mají obecně malý genderový rozdíl, jsou rovněž více – a byly více – aktivní při prosazování genderové rovnosti, a to i v oblasti vědy a výzkumu. Takže je tady poměrně jasný trend. Dá se říct. A samozřejmě, odkazují zde ke společenskému genderovému rozdílu – mezeře. To může znamenat, že státy, které mají relativně malý ukazatel genderového rozdílu, mohou být zeměmi, kde je mnoho žen ve výzkumu, anebo málo žen ve výzkumu.

A německy mluvící Evropa patří ke státům, které mají obecně nízký genderový rozdíl, ale mají poměrně málo žen ve výzkumu – ale dělají něco – vlastně mnoho – pro to, aby tento problém odstranili.

Iva Šmídová: *Vidíte nějaké propojení mezi Vaší prací na výzkumu genderu a vědy a Vaší vlastní vědeckou kariérou? Zažívala jste něco z toho, co popisujete ve svém výzkumu, nebo děje se to v organizacích, ve kterých pracujete?*

Liisa Husu: Nepochybně. Každý den (smích), každý den. Někdy je to dokonce zábavné. Dělal jsem, už opravdu dávno jsem psala disertaci na téma sexismu ve finském akademickém prostředí, obzvláště o skrytém sexismu, skryté diskriminaci. A když jsem začínala psát tuto svou doktorskou disertaci, dostala jsem přátelskou radu a otázku od profesora ve středním věku, který byl jedním z profesorů na katedře sociologie, kde jsem dělala svou disertaci, a ten mi řekl: Liiso, jste si opravdu jista svým tématem? Nestudujete svoje vlastní problémy, když se zaměřujete na sexismus v akademickém prostředí? A byl to opravdu přátelský komentář, ne nepřátelský, jako snaha o dobrou radu pro mladou doktorandku. V té chvíli, jako doktorandka, máte pocit, že je to vhodná otázka, a samozřejmě, musela jsem se zamyslet, jestli je to v pořádku. A později jsem si uvědomila, že ten profesor desítky let studoval nadměrnou úmrtnost finských mužů ve středním věku – ale na to se nepohlíželo, jako kdyby celou tu dobu studoval jenom své vlastní problémy. Ale nepochybně, často jsem svědkyní různých druhů nenápadných a skrytých forem diskriminace na univerzitách a ve vědeckém prostředí, v mém vlastním prostředí nebo když navštěvuji univerzity ve Finsku, ve Švédsku nebo v jiných zemích. Mám docela snadný přístup k datům, to je to, když studujete své vlastní prostředí. A také mne často kontaktují kolegyně, aby mi sdělily své zkušenosti, když vědí, čemu se ve svých výzkumech věnuji. Například kdybych zkoumala romskou migraci v severním Švédsku, nesetkávala bych se neustále s daty, která by se týkala tématu mého výzkumu. Ale když studuji akademické prostředí a vědu a sedím v akademickém prostředí, dostávám data, a tudíž vlastně i potvrzení výsledků svých výzkumů, v podstatě denně. Ale vidím různé genderově podmíněné procesy, jež se v akademickém prostředí odehrávají, dokonce i ve skandinávských zemích, které jsou považovány za relativně genderově vyvážené. A celkem žasnu, že je mnoho akademiků, kteří tyto věci nevidí vůbec. A proto jsem chtěla prozkoumat tento fenomén nenápadné a skryté diskriminace v akademickém prostředí. Chtěla jsem tyto problémy systematicky vnášet do otevřené diskuse, abych na to upozornila více lidí. Protože když jste si vědomi toho, co se děje, můžete s tím něco dělat, i když to třeba není snadné. Mnoho forem nenápadné a skryté diskriminace je něčím, co lidé berou jako danost, jako „způsob, jakým se tady věci dělaly odjakživa“. Ale když jste uvědomělejší, neskončíte tím, že budete obviňovat sebe samu, jako to dělá mnoho žen akademiček. Že se nikam ne-

dostaly, že nepostupují, že jsou odrazovány, že se jim nedostává podpory. Doteď to vnímaly jako svou vlastní vinu, i když je to mnohdy ve skutečnosti systematické podkopávání, systematické nedoceňování nebo jde o různé systematické neudálosti.

Tohle je jedno z témat, o kterých jsem psala. Myslím, že jedním z mých klíčových příspěvků ke kvalitativnímu výzkumu bylo právě zdůraznění tohoto druhu neudálosti v ženských akademických kariérách. Jde o bloky, překážky nebo zátarasy v ženských vědeckých kariérách. Takže těmi „neudálostmi“ myslím, že na místě, kde by se mělo nebo mohlo něco dít, se neděje nic, nebo to, co by se mělo dít v něčí kariéře, se neděje, ženy nejsou potvrzovány, nejsou schvalovány, nejsou pozvány. Nejsme pozvány nebo dotazovány ohledně zapojení se do nových projektů, sítí, jako spoluautorky, mluví na konferencích, nejsme přijímány. Ještě stále dnes můžeme najít velké akademické konference v evropských zemích bez ženských hlavních mluvčích (*keynote speakers*). Ženy jsou odkládány stranou, a může se zdát, že se nic neděje, protože tyto „neudálosti“ se těžko rozeznávají – ale mohou mít silný dopad na vaši kariéru.

Iva Šmídová: *Myslíte, že má nějaký smysl pracovat na společné evropské politice nebo strategii v oblasti genderové rovnosti a vědy? Anebo by měly být samostatné strategie pro různé regiony? Jak jste již popsala, jsou zde velké rozdíly. Co si o tom myslíte?*

Liisa Husu: Myslím, že tyto společné principy, které byly v evropské spolupráci zdůrazňovány od 90. let, byly a jsou velice důležité, a různé země si mohou přijmout, co se hodí do jejich vlastního kontextu. Ale určitý druh cílů, jako například všeobecné zvýšení transparentnosti, je pro ženy prospěšný. Ten může být uplatněn všude. Čím méně je systém transparentní, tím hůře pro ženy. A to neplatí jen pro specifické státy, specifické systémy nebo specifické organizace, ale je to svým způsobem dobrý obecný princip. A to z toho důvodu, že ve vedoucích pozicích v akademickém prostředí napříč Evropou je obrovská genderová nerovnost. A je také na pozicích gatekeeperů, takže ženy nejsou tam, kde se tvoří rozhodnutí, případně je jich tam jen velmi málo. Je tady obrovská genderová nerovnost a ženy jsou vně těch mocných a klíčových neformálních sítí. Tohle vědecké síťování je v akademickém prostředí pro kariérní postup velmi důležité a ženy na něm nedostávají svůj spravedlivý podíl. A to je důvod, proč je transparence nepochybně jednou z klíčových věcí v procesu přijímání, tvorby rozhodnutí, distribuce zdrojů a financování.

Takže tohle je jeden ze základních principů, které se dají uplatnit kdekoli. A opravdu si myslím a byla jsem svědkem toho, že evropská práce, která byla do velké míry podněcována Evropskou komisí od pozdních 90. let a která zviditelňovala osvědčené postupy, které fungovaly v různých zemích, a zdůrazňovala tyhle klíčové principy, měla opravdu velký vliv. Různé země měly možnost převzít různé části

a myšlenky, ale kupříkladu otázka kvót je tématem, které se velice zpochybňuje. Pocházím ze Skandinávie, kde se kvóty uplatňují, a nikdy to nebyl problém. Řekla bych, že to bylo rozhodujícími orgány do velké míry akceptováno, a to s velice dobrými výsledky. Nikdo nepochyboval kvalitu našich výzkumů, nezničila to naši konkurenceschopnost. Skandinávské země do procesů rozhodování zapojují kvóty a jsou mezi státy s nejintenzivnějším a nejkonkurenceschopnějším výzkumem a daří se jim velice dobře. Takže kvóty je nezničily, naopak, učinily tyto země a jejich výzkumná prostředí rovnějšími.

Iva Šmídová: *Jste jednou z vedoucích centra GEXcel² nebo-li Centra genderové excelence ve Švédsku. Řekla byste mi více o centrech excelence pro genderový výzkum?*

Liisa Husu: Švédská výzkumná rada pět let (2007–2012) financovala tři centra excelence v oblasti genderových studií, centra genderové excelence. Byla to jednorázová iniciativa Rady pro výzkum, anebo alespoň to tak teď působí. A jedno z těchto center, které dostaly dotace v této soutěži, bylo společenství dvou univerzit. Skládalo se z Univerzity Örebro, kde pracuji, a Univerzity Linköping, která je sousedící univerzitou, takže tyto dvě univerzity zformovaly jedno z těchto tří center genderové excelence, pojmenované GEXcel. Období financování Radou pro výzkum teď skončilo, ale GEXcel, který je centrem genderové excelence Örebro-Linköping, jež jsme rozvíjeli, je něčím trvalejším. Vytvořili jsme platformu pojmenovanou Mezinárodní kolegium pro pokročilá transdisciplinární genderová studia GEXcel (GEXcel International Collegium for Advanced Interdisciplinary Gender Studies). Jsme mistři dlouhých jmen, že? A myšlenka tohoto centra dvou kampusů – teď se připojila ještě třetí univerzita, takže se to posílilo o třetího partnera, Univerzitu Karlstad – neboť tohle centrum nyní už tří univerzit má za cíl podporovat excelentní genderové výzkumy, vzájemně spolupracovat, získávat nové společné projekty, vytvářet a podporovat mezinárodní síť v této oblasti, sjednotit podporu pro doktorské studenty a tak dále. Máme různá výzkumná pole, která rozvíjíme, včetně genderu ve tvorbě vědění, genderu v organizacích, výzkumu intersektionality, kritických mužských studií a studií lásky (*love studies*).

Je to smluvně založená spolupráce mezi těmito třemi univerzitami, což znamená, že rektori podepsali smlouvy garantující nějakou základní podporu, kterou poskytuje univerzita pro infrastrukturu a koordinaci.

Iva Šmídová: *Jak taková vyjednávání probíhají? S ohledem na kontext a smlouvu mi to připadá spíše jako sen, aby spolupracovali rektori různých univerzit, obzvláště v otázkách genderu. Takže, byl to lehký úkol, nebo ještě pořád ne?*

Liisa Husu: Měli jsme štěstí, že v roce 2006 Švédská výzkumná rada vyhlásila soutěž o financování center excelence

ce pro genderová studia na celonárodní úrovni. Tento druh financování center excellence už ve Švédsku (ale i v mnoha jiných zemích) tehdy dávno fungoval pro přírodní vědy a technologie, ale bylo zcela mimořádné, že se vynořila možnost ucházet se o financování excellence ušité na míru pro genderová studia. Genderová oddělení, profesori a badatelé z univerzit v Örebro a Linköpingu, dohromady vytvořili konsorcium a rozhodli se společně se ucházet o centrum excellence. Organizační tým pochopil, že bude důležité zapojit rektory obou univerzit už od úplného počátku. Takže s nimi vyjednávali a snažili se pro tu svou spolupráci vytvořit oficiální platformu. Tak vznikl dvoukampusový genderový institut jménem Institut pro tematická genderová studia, zkráceně Genderový institut, a v rámci něj se začalo společně rozvíjet toto pole. Podařilo se přesvědčit rektory o významu spolupráce mezi těmito univerzitami, které nepatří ve Švédsku mezi nejstarší a nejuznávanější, ale jsou vysoce hodnoceny mezi novými univerzitami, jsou aktivní v tématu genderových studií a mají velmi kvalitní výzkum v oblasti humanitních a společenských věd. A tak byl tento Genderový institut prostřednictvím smlouvy mezi univerzitami vytvořen, získal částečné podpůrné interní financování od rektorů, a tato platforma, nebo tým, se pak ucházela o financování centra excellence. A pak dostali tuto pětiletou a lukrativní dotaci od klíčových švédských nadací. To samozřejmě rektory potěšilo a uvědomili si, že to je něco, co je opravdu nutné dělat a co stojí za to podpořit. Bez dotace excellence by bylo pro genderová studia velice těžké vyjednávat dlouhodobé interní financování univerzitou. Je nepochybně velice důležité neustále informovat rektory, zveme je na události a konference, které pořádáme, aby přednesli úvodní slovo, informujeme je a snažíme se pro univerzitu zviditelnit to, co děláme. A po tom, co byl ukončen grant pro centrum excellence, jsme obdrželi od Švédské výzkumné rady financování velkého výzkumného projektu na téma intersektionality a transverzálních dialogů ve feministických výzkumech intersektionality.³ A je to opět hodně velký projekt, s rozpočtem milion eur na několik let, a zase je to projekt dvou univerzit.

Obecně si myslím, že je důležité průběžně vlivné osoby (*decision makers*) informovat o tom, co děláme, a být v tom skutečně proaktivní a transparentní. Samozřejmě je také nutné, abychom dělali výzkum dobře a měli výsledky. Je potřeba publikovat a ukazovat, co umíme.

Iva Šmídová: *Je ještě něco, o čem byste chtěla mluvit, o čem byste chtěla, aby se čeští genderoví akademici a akademičky dočetli v rozhovoru s Vámi?*

Liisa Husu: Hm, co bych tak ještě řekla? Nejsem si jistá (smích). Myslím, že byste to mohla nějak propojit s vydáním tematického čísla časopisu *Nature* o současném stavu žen ve vědě, které vyšlo na Mezinárodní den žen v roce 2013.⁴ Bylo to obsáhlé editované číslo a já tam mám krátký kousek o neviditelných bariérách ve vědeckých kariérách

žen, tj. o těch neudálostech, o kterých jsem mluvila dříve.⁵ A pak ovšem, mezi jinými věcmi, co teď dělám, může být dalším zdrojem inspirace i projekt GenPort.⁶ Chtěla bych zdůraznit důležitost tohoto druhu komparativní práce. Myslím si, že komparativní přístup je v této oblasti opravdu velmi důležitý. Další věc, která by mohla být připomenuta, je Evropská síť pro genderovou rovnost ve vyšším vzdělání (European Network on Gender Equality in Higher Education). Jsem zapojena do utváření tohoto druhu evropského dialogu v oblasti genderové rovnosti ve vyšším vzdělání a mezi výzkumníky, poradci v oblasti rovnosti, administrátory atd. První konference na téma genderové rovnosti ve vyšším vzdělání se konala v Helsinkách v roce 1998 a jejím výsledkem bylo vytvoření seznamu nazvaného EQ-UNI⁷, Evropská síť pro genderovou rovnost ve vyšším vzdělání. V podstatě je to něco jako kanál, přes který můžete šířit informace a kontaktovat se s ostatními v Evropě i mimo ni, kteří se zajímají o toto téma. Tento seznam funguje od roku 1998 a nyní je do něj zapojených přes pět set členů z více než třiceti zemí. Této komunitě se podařilo zorganizovat sedm evropských konferencí na téma genderové rovnosti ve vyšším vzdělání napříč Evropou, od Ženevy po Oxford, od Stockholmu po Curych a od Berlína po Bergen. A další bude ve Vídni v září 2014.⁸

Iva Šmídová: *Mám už jen takovou tradiční poslední otázku, chtěla byste českým vědkyním něco vzkázat?*

Liisa Husu: Silně věřím v důležitost mezinárodní spolupráce a výměny informací a zkušeností, nejen v provádění výzkumů, ale i v jiných aktivitách, které vedou ke zlepšení genderové rovnosti v akademickém prostředí a ve vědě. Sítujte se mezinárodně, inspirujte se tím, co funguje jinde a půjčujte si nápady pro akce, iniciativy a strategie od kolegů a kolegyně a jejich sítí v jiných zemích. Právě z jiných kontextů se lze poučit i o formách reakcí proti genderové rovnosti, genderovému výzkumu, ženám ve vědě. Důležitá je výměna zkušeností se zahraničními kolegy. V malých zemích, mezi které skandinávské země a Česká republika patří, je samozřejmě velice důležité pokoušet se vytvářet účinné národní aliance a spolupracovat na národní úrovni jak na zlepšení genderové rovnosti ve vědě, tak na podpoře genderových studií a genderového výzkumu. Skandinávské země v tomto ohledu mohou poskytnout mnoho dobrých příkladů úspěšné spolupráce mezi univerzitami, odbornou veřejností a politiky.

Když mluvím o inspiraci mezinárodní spoluprací, mám na mysli nápady pro strategie a akce na podporu žen ve výzkumu, akce na podporu genderové rovnosti ve výzkumech, na změnu vědeckých organizací směrem k genderové rovnosti – to se dělo a realizovalo s úspěchem jinde. To je to, co jsme dělali ve skandinávských zemích roky – vyměňovali si poznámky, půjčovali nápady, inspirovali se navzájem. Prostě se díváme – OK, v Norsku dělají zajímavou věc, proč to nevyzkoušíme také? Takže například maraton gendero-

vých studií byl akcí, kterou, mám dojem, jako první udělali Norové, ale Švédové a Finové si ji vzápětí půjčili. Maraton genderových studií je druhem události, kde badatelé a badatelky z genderových studií mluví o svém výzkumu v průběhu dne nebo půldne v desetiminutových nonstop prezentacích, je to otevřené pro širokou veřejnost a je to někde na lehce dostupném místě. Akci je třeba široce propagovat a lidé tam mohou chodit a poslouchat jednu nebo pět takových prezentací, představujících, jak zajímavé, relevantní a široké genderové výzkumy mohou být. Takže to je třeba jedna z věcí, kterou si Švédové a Finové úspěšně vypůjčili od Norů.

Takže se inspirujte, půjčujte si nápady a rozvíjejte je. Nevzdávejte se, změna se děje pomalu, potřebuje čas. V akademickém prostředí je samozřejmě přítomný mohutný odpor vůči jakýmkoli reformám. To, že jsou vědecké instituce velice odolné vůči změnám, není nic nového. A myslím, že je důležité pochopit a akceptovat skutečnost, že pokoušet se o změnu směrem k větší genderové informovanosti a férovosti není nikdy lehké, ale neměli byste se vzdát. Zůstaňte vytrvalé, kreativní, spolupracujte, zkoušejte nové přístupy a prostředky, když staré nefungují.

Poznámky

1 <http://www.genderportal.eu>

2 <http://www.genderexcel.org>

3 <http://www.sciencenet.se/converis/publicweb/contract/16247;jsessionid=82d20b029e050b22398a07151bd9;>

<http://www.oru.se/English/Research/Research-Environments/Research-environment/HS/Center-for-Feminist-Social-Studies-CFS/Research-projects/Research-project/?rdb=961>

4 *Nature*; tematické číslo k Mezinárodnímu dni žen 2013: <http://www.nature.com/nature/journal/v495/n7439/>. Pokryto ve zprávách například zde: http://sciencecareers.sciencemag.org/career_magazine/previous_issues/articles/2013_03_08/caredit.a1300037

5 Al-Gazali, L., Valian, V., Barres, B., Andrei, E. Y., Wu, L. A., Handelsman, J., Moss-Racusin, C., Husu, L. 2013. „Laboratory life: Scientists of the world speak up for equality.“ *Nature*, No. 495: 35–38, <http://dx.doi.org/10.1038/495035a>; <http://www.nature.com/nature/journal/v495/n7439/full/495035a.html> (pro stažení potřebujete online přístup k časopisu *Nature*)

6 <http://genport.uoc.edu/>

7 <http://www.helsinki.fi/tasa-arvo/svenska/equni.html>. Do EQ-UNI se můžete zapojit odesláním e-mailu s předmětem SUBSCRIBE EQ-UNI na adresu MAJORDOMO@HELSINKI.FI.

8 http://gender2014.conf.tuwien.ac.at/about_the_conference/

© Iva Šmídová, Liisa Husu, 2014.

© Sociologický ústav AV ČR, v. v. i., 2014.

POZVÁNKA NA 3. NÁRODNÍ KONFERENCI O GENDERU A VĚDĚ KULTURNÍ A INSTITUCIONÁLNÍ ZMĚNA: ROLE STÁTU A VÝZKUMNÝCH INSTITUCÍ

Dne **22. října 2014** se na Akademii věd (Národní 3, Praha 1) uskuteční konference, která se bude věnovat prosazování genderové rovnosti na úrovni institucí výzkumu a vývoje a v oblasti vědní politiky. Konference se zaměří na tři klíčové oblasti: profesní rozvoj, zastoupení žen navedoucích pozicích a genderové aspekty vzniku vědeckého poznání. Cílem konference je navázat spolupráci s institucemi výzkumu a vývoje a podnítit diskusi o současném stavu genderové rovnosti v české vědě.

V rámci konference bude uspořádán odborný diskusní panel Legislativní a institucionální zabezpečení genderové rovnosti ve vědě, kterého se zúčastní přední představitelé a představitelky odpovědných státních a veřejných výzkumných a vysokoškolských institucí. Jeho účastníci a účastnice budou diskutovat o legislativním a institucionálním zabezpečení genderové rovnosti, včetně vytvoření národní strategie prosazování genderové rovnosti ve výzkumu a ustavení odpovědných orgánů státní správy.

Zaštitu nad konferencí přijal místopředseda vlády pro vědu, výzkum a inovace Pavel Bělobrádek a předseda Akademie věd profesor Jiří Drahoš. Účast přislíbil poradce předsedy vlády **Vladimír Špidla**, předsedkyně Technologické agentury ČR **Rut Bízková**, předseda České konference rektorů **Jan Zima** nebo experti v oblasti genderové rovnosti profesorka Stanfordovy univerzity **Londa Schiebinger** a **Paul Walton** z Univerzity v Yorku.

Podrobnosti včetně předběžného programu a registračního formuláře jsou k dispozici na stránkách NKC – ženy a věda: <http://www.zenyaveda.cz/3-narodni-konference-o-genderu-a-vede>.